

JAK CHCE NOVÁ VLÁDA ŘEŠIT KLÍČOVÉ BODY PROGRAMU

Korupce: Před volbami slíbili průhledné tendry, teď ale couvli

Koaliční vyjednávači se dohodli na průhledných veřejných zakázkách

Změny ale budou výrazně měkčí, než jaké politici podepsali v květnu

Vojtěch Blažek
vojtech.blazek@economia.cz

Býlo týden před volbami a politici se na jednoduše vzácně shodli: podepsali podrobné návrhy, jak zprůhlednit veřejné zakázky – nejuživnější podtrobí korupce v Česku.

Jenže z balíčku, který měl na doporučení Americké obchodní komory radikálně změnit zadávání tendrů, dnes nezbylo téměř nic.

Koaliční vyjednávači už totiž oblasť veřejných zakázek uzavřeli. Radikální změny, s nimiž ještě v květnu souhlasili politici, Američané podnikající v Česku i odborníci, dnes však v koaličních dohodách chybějí.

A co hůř, neždělá se, že by se politikci ke květnovému slibu chytřeli znát.

Tedy například k novince, aby úředníci chodili kvůli špatně zadaným zakázkám před soud. Nebo k zavedení přísných trestů za úcelové dělení zakázek. A také, aby členové výběrových komisí museli podepsat prohlášení, že nemají vazby na vítěze tendru.

„Jako hesla na billboardy“

Když v březnu došla americkým podnikatelům trpělivost a začali tláčit na zprůhlednění tendrů, politici se po krátkém váhání zorientovali: společně sestavili tým, jenž měl změny připravit. A všechny tehdy důležité strany také hotový balíček

stvrдили podpisy. To mělo symbolizovat, že po volbách začnou změny prosazovat.

Již minulý týden ale vyjednávači o vládě ODS, TOP 09 a Věci veřejných oznámili, že se v oblasti tendrů dohodli. „Jsou to spíše takové výkřiky do tmy.

Něco jako billboardová hesla,“ myslí si advokát Daniel Weinhold, který expertní skupinu na jáře vedl. Její návrhy se s těmi koaličními potkávají okrajově.

Politici vlastně souhlasili pouze s tím, že do tendrů budou smět jen firmy, u nichž je naprosto jasné, kdo je vlastní ovládat. Nebo že se sníží částky, od nichž už musí úřad vypisovat výběrové řízení, a že vše kolem tendrů musí být veřejné, nejlépe přes internet.

A k tomu koaliční vyjednávači dodali své další návrhy, u nichž ovšem není vůbec jasné, jak jejich plnění chtějí vymáhat. Například obecně prohlášení o tom, že tendry nesmějí vyhrávat společnosti porušující zákon. Přepadně, že úřady nesmějí nastavovat podmínky tendru tak, aby diskriminovaly některé zájemce. „Přijde mi, že ty koaliční body vůbec nejsou na dřev. Přitom jsme dali politikům hotové návrhy, které stačilo jen přeložit do jejich dohod,“ diví se další člen expertního týmu David Ondráčka, ředitel Transparency International a jeden ze členů expertního týmu. Mimo hru tak zůstaly třeba návrhy trestat firmy, které jdou do soutěže jako konkurenti pouze na oko – pokud by se zjistilo, že spolupracovaly na svých nabídkách,

dostanou zákaz zúčastňovat se tendrů.

Stejně tak tvrdě postihování oblíbeného triku, kdy úředník rozseká velkou zakázku na několik malých, aby nemusel vypisovat soutěž. Takový příběh je hned po ruce: v kauze OpenCard auditofři zjistili, že úředníci bez soutěží rozdělili 130 milionů. „Přidělení zakázek tak významného finančního rozsahu předem určenému davateli vždy hraničí s porušením principu transparentnosti,“ upozorňují auditofři.

A tým odborníků navrhoval ještě jednu zajímavou opatření: po skončení zakázky by musel úřad zveřejnit, jestli zakázka nakonec nestála více než na začátku. To kvůli další oblibě praxi, kdy zakázku získá firma díky výhodné nabídce.

Žádné „tutlání“ informací, co nejvíc dokumentů o zakázce musí být veřejných.

ANO

Nic prý není hotovo.

Ale je
Politici sice slíbili, že budou prosazovat balík jako celek, vypadá to však, že jim „ose-

kaná“ verze nevádí. „Nechci se vymlouvat, já jsem stropocentně zaprázdňován školstvím,“ říká místopředseda ODS a kandidát na ministra školství Jiří Pospíšil, jenž tehdy dohodu podepsal. „Ale věřím, že se ještě budeme snažit co nejvíce bodů splnit,“ dodává. „Všechno ještě musí schválit vedení stran, nic není jisté,“ namítá Vlasta Parkanová, která oblast korupce a veřejných tendrů vyjednávala za TOP 09.

Jenže těžko lze očekávat, že by koaliční návrhy lidé změníli – všichni otevřeně říkají, že tuto kapitolu úspěšně zvládl.

Uchovávat dokumenty 10 let, kvůli dokazování trestných činů

NE

Vymáhat škodu při zmanipulované zakázce po úřednících

NE

Členové výběrových komisí musejí podepsat, že nejsou ve střetu zájmů

NE

Veřejnou zakázku dostane jen firma, která odhalí vlastníky nebo lidi, které ji ovládají.

ANO

Vítězná firma musí uvést i své subdodavatele.

NE

Pokud se později zjistí, že firma ve své nabídce zahrála, může s ní zadavatel zrušit smlouvu.

NE

Velký spor ODS, TOP 09 a VV o zvýšení daní bohatým už stvůřili experti nerozseknou. Vyřešit ho musí šéfové stran.

Petr Vašek
petr.vašek@economia.cz

Vyjednávaní koalice o daních a veřejných financích začíná připomínat absurdní román. ODS, TOP 09 i Věci veřejné se sice na jedné straně předběžně dohodly, že se škrtají příští rok rozpočet o víc než 50 miliard korun, jenže celou tuto dohodu zatím blokuje z pohledu snížení schodku veřejných financí malicherný spor o zvýšení přímých daní nejbohatších lidí s měsíčním příjmem nad 142 tisíc hrubého, které by přineslo do rozpočtu sotva pár stovek milionů.

Kvůli zatím nepřekonatelnému sporu o daně z příjmů lidí přitom může nakonec celá dohoda o veřejných financích zkrachovat.

Bez daní jsme nedohodili nic

Věci veřejné totiž i po včerejším jednání trvají na tom, že chtějí „na-

rovnat“ daně z příjmů, tak jsme se nedohodli na nicem,“ vysvětluje hlavní vyjednávač ODS o daních a veřejných financích Martin Kocourek.

Jeho ODS jako kompromisní variantu navrhuje „narovnat“ daně z příjmů tím, že by lidé neplatili daně 15 procent ze superhrubé mzdy, ale 23 procent z hrubé mzdy, což by vyčázelo v podstatě stejné. TOP 09 ovšem na zachování superhrubé mzdy trvá. Podle Kalouska totiž superhrubá mzda mnohem lépe ukazuje, jak vysoké odvedy ve skutečnosti lidé státu platí.

ODS a TOP 09 se mijejí

Místo zrušení superhrubé mzdy navrhuje TOP 09 jako kompromisní variantu, aby bohatí lidé z příjmů nad 142 tisíc měsíčně platili vyšší sazbu 23 procent, což by odpovídalo patnácti procentům ze superhrubé mzdy.

„Zvýšení daně z příjmů nad 142 tisíc měsíčně podle nás není správné. Jako kompromis bych si ale ještě dovedl představit zavedení druhé sazby daně z příjmů nad stropy pojištění na 23 procent. Všichni bychom to určitě přejíli, i když to

pro rozpočet nemá prakticky žádný smysl,“ říká Kalousek.

Jenže zavedení druhé sazby daně z příjmů zase striktně odmítá ODS, která trvá na zachování své ikony v podobě rovné daně z příjmů. Věci veřejné by přitom souhlasily jak s kompromisem ODS, tak i s kompromisem TOP 09.

Celý spor o mírné zvýšení daně z příjmů nejbohatším lidem tak spolu vlastně mají vyřešit dvě strany, které by nejráději přímé daně vibec nezvyšovaly. A i proto se koalice o přímých daních bezvýsledně dohaduje už celý měsíc.

Věci veřejné: Neustoupíme

Věci veřejné nicméně ze svého požadavku na mírné zvýšení daní bohatým lidem neustoupí.

„Pro nás je narovnání daně z příjmů principiální otázkou, ze které v žádném případě ustoupit nechceme. Není přece možné škrtat v sociálních dávkách, aniž bychom nejvyšším příjmovým skupinám nezrušili klesající daně z příjmů,“ říká hlavní ekonomický vyjednávač Věci veřejných Kamil Jankovský.